

Verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 14 april 2025

Op maandag 14 april 2025 nam de minister van Buitenlandse Zaken deel aan de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) in Luxemburg. Op de agenda stond de Russische agressie tegen Oekraïne, de situatie in het Midden-Oosten, de EU-Afrika relaties en de Westelijke Balkan. Onder lopende zaken werd Armenië-Azerbeidzjan besproken. Na de RBZ vond de *EU High Level dialogue* met de Palestijnse Autoriteit en de Intergouvernementele Conferentie met Albanië plaats, hierover wordt uw Kamer middels dit verslag ook geïnformeerd.

Met dit verslag wordt tevens voldaan aan de toezegging gedaan tijdens het commissiedebat RBZ d.d. 13 februari om uw Kamer te informeren over de casus Tent of Nations. Ook wordt de Kamer geïnformeerd over de motie Ceder c.s. m.b.t. USAID en de motie Timmermans c.s. m.b.t. Radio Free Europe. Tot slot wordt uw Kamer geïnformeerd over de steun aan de LAF (Libanon) en het EU-toetredingsproces van Albanië

Russische agressie tegen Oekraïne

De Raad sprak over de voortdurende Russische agressieoorlog tegen Oekraïne en de brede EU-steun aan Oekraïne. De Oekraïense minister van Buitenlandse Zaken Andrii Sybiha sloot virtueel aan voor een deel van de sessie. Met afschuw werd door lidstaten gereageerd op de Russische raketaanval op Soemy, waarbij tientallen Oekraïners zijn gedood. Volgens de Hoge Vertegenwoordiger (hierna: HV) laten de dodelijke aanvallen vanuit Rusland zien dat Rusland geen intentie heeft zich aan een onvoorwaardelijk staakt-het-vuren te houden.

Vanuit Sybiha, de Raad en de HV volgde de brede oproep om militaire steun aan Oekraïne te intensiveren en te versnellen. HV Kallas lichtte toe dat EU-lidstaten gezamenlijk tot dusver reeds circa EUR 23 mld. aan militaire steun voor Oekraïne hebben gecommitteerd voor 2025. Dit is een toename van EUR 3 mld. ten opzichte van de geleverde steun in 2024. Ook lichtte de HV toe dat twee derde van haar beoogde doel om twee miljoen rondes artilleriemunitie te leveren reeds is gecommitteerd. Nederland zal daar een substantiële bijdrage aan leveren. De Kamer zal hier zoals gebruikelijk via de periodieke leveringsbrief over worden geïnformeerd. Tijdens de Raad ontving het bredere voorstel van de HV steun van een grote groep lidstaten waaronder Nederland. Ook riep de HV op tot versterking en verbreding van het mandaat van trainingsmissie EUMAM om toekomstbestendige steun aan de Oekraïense strijdkrachten te realiseren.

Nederland verwees tijdens de Raad onder meer naar recente aankondigingen om EUR 150 miljoen aan luchtafweer en een Patriot-commandocentrale aan Oekraïne te leveren. Beide leveringen vormen een onderdeel van het EUR 2 miljard pakket voor versnelde militaire steun in 2025. Nederland gaf aan dat alle lidstaten hun verantwoordelijkheid moeten nemen en hun bijdrage moeten leveren.

Diverse lidstaten, waaronder Nederland, riepen op tot het verhogen van de druk op Rusland middels het aannemen van het 17^e sanctiepakket. Nederland benadrukte hierbij dat gezamenlijk aanvullende mogelijkheden voor het gebruik van de bevroren Russische Centrale-banktegoeden moeten worden verkend, inclusief de juridische en financieel-economische risico's hiervan. Daarnaast stond Nederland stil bij de voortgang op het gebied van *accountability*, waaronder het agressietribunaal, het schaderegister en de claimscommissie.

Tot slot informeerde Nederland de Raad over de Lviv-conferentie. Deze eerste bilaterale intergouvernementele conferentie, met deelname van zes ministeries, vond op 12 april jl. plaats in Oekraïne en had als doel de bilaterale betrekkingen verder te versterken en Oekraïne te steunen bij het doorvoeren van hervormingen en het voldoen aan de criteria voor toetreding tot de EU.¹ Nederland onderstreepte hierbij dat het strikt blijft vasthouden aan de Kopenhagen-criteria en Oekraïne ondersteunt bij de noodzakelijke hervormingen, onder andere op het gebied van goed bestuur, rechtsstaat en bestrijding van corruptie.

Situatie Midden-Oosten

Gazastrook en Westelijke Jordaanoever

¹ Conform de motie Paternotte en Veldkamp 21501-20, nr. 1983

De Raad sprak over de situatie in de Gazastrook en op de Westelijke Jordaanoever. De HV opende het gesprek met een terugkoppeling van haar bezoek aan de regio. Bij Israël is onder andere aangedrongen op het bereiken van een nieuwe staakt-het-vuren overeenkomst. Dit is van belang voor de vrijlating van de gegijzelden en het bieden van humanitaire hulp. In de gesprekken van de HV met de Palestijnse Autoriteit is gesproken over de voorbereiding van de *High Level Dialogue* tussen de PA en de EU en het Palestijnse hervormingsprogramma. Tot slot stond het Arabische plan voor de toekomst van de Gazastrook centraal tijdens haar bezoek. Zij benadrukte dat het van belang is dat de EU nauw hierbij betrokken blijft. In dit kader kondigde Nederland een volgende bijeenkomst aan van de *Global Alliance* voor de tweestatenoplossing, te organiseren gezamenlijk met Marokko.

Nederland benadrukte het belang van een hernieuwd staakt-het-vuren voor het lot van de gegijzelden, en onmiddellijke verbetering van de humanitaire situatie in de Gazastrook. Nederland onderstreepte² dat de EU op dit vlak een sterkere rol moet pakken. Nederland heeft daarnaast de voortdurende Israëlische blokkade van humanitaire hulp en elektriciteit veroordeeld en gepleit voor een gecoördineerde inspanning van EU-lidstaten om Israël de blokkade te laten opheffen en volledige, ongehinderde en onvoorwaardelijke toegang voor hulporganisaties te herstellen. *Airdrops* zijn een relatief inefficiënte manier van hulpverlening en, met een algehele blokkade van hulp, tevens geen mogelijkheid in deze situatie.³

Ook heeft Nederland de recente aanval op 15 hulpverleners veroordeeld en de noodzaak van grondig onafhankelijk eigen onderzoek onderstreept. Daarnaast heeft Nederland benadrukt⁴ dat, in geval Israël deze verantwoordelijkheid nalaat, onafhankelijk internationaal onderzoek nodig is. In het kader van deze ontwikkelingen lichtte Nederland de keuze toe tot de ontbieding van de Israëlische ambassadeur om deze boodschappen over te dragen.

De Raad sprak ook over het toenemende geweld op de Westelijke Jordaanoever en over sancties tegen gewelddadige kolonisten. Nederland riep op tot aanvullende sancties tegen gewelddadige kolonisten en kolonistenorganisaties.⁵ Sancties vereisen EU-unanimiteit en tot op heden is er nog geen overeenstemming over een derde pakket aan sancties tegen gewelddadige kolonisten en kolonistenorganisaties. Nederland blijft zich onverminderd inzetten om dit draagvlak te vergroten.

Verder wees Nederland in het bredere kader van de strijd tegen straffeloosheid, mede naar aanleiding van de toezegging aan het lid Paternotte, op het belang van steun voor het Internationaal Strafhof, en keurde daarbij de aankondiging van Hongarije om zich terug te willen trekken uit het Statuut van Rome af.

Syrië

De Raad sprak over Syrië en het belang van sanctieverlichting voor wederopbouw. De HV pleitte voor een verdere opschorting van sectorale maatregelen en kreeg daarin steun van een ruime meerderheid van de lidstaten. Nederland gaf aan voorstander te zijn van verdere voorwaardelijke en stapsgewijze opschortingen van sancties, vooral in sectoren die belangrijk zijn voor economisch herstel en wederopbouw.^{6,7} Ook gaf Nederland aan dat het belang van een inclusieve transitie en bescherming van Syriërs van alle religieuze en etnische achtergronden daarbij in alle contacten met de transitieregering moet worden benadrukt.^{8,9}

² Conform de motie Ceder 21 501-02, nr. 3121

³ Conform de motie Van Baarle 21501-20, nr. 2224

⁴ Conform de motie Kahraman 21 501-02, nr. 3107

⁵ Conform de motie Piri 21 501-02, nr. 2870

⁶ Conform de motie Van Baarle 32623, nr. 336

⁷ Conform de motie van der Burg 32623, nr. 334

⁸ Conform de motie Omtzigt 21 501-20, nr. 2242.

⁹ Conform de motie Ceder 32 623, nr. 334.

Daarnaast sprak de Raad over de situatie in het Noordoosten van Syrië en de gevolgen van het mogelijke wegvallen van Amerikaanse steun voor de kampen waar vrouwen en kinderen van ISIS-strijders worden vastgehouden. De HV beschouwt deze ontwikkelingen als een gevaar voor de veiligheid van de EU en pleitte voor meer humanitaire hulp, ondersteuning van Irak bij repatriëring en re-integratie van Syriërs in coördinatie met Damascus. Het voorstel van de HV kreeg steun van lidstaten. Nederland gaf aan de zorgen te delen over het verminderen van Amerikaanse financiering en stelde dat gezamenlijke inzet nodig is.

EU-Afrika relaties

Tijdens de Raad van november riep Nederland op tot oprichting van een Soedan kerngroep om de EU inzet op het bereiken van een staakt het vuren te bevorderen. Op initiatief van Nederland, en met steun van deze EU kerngroep, ging de Raad onder dit agendapunt daarnaast apart in op de situatie in Soedan. Voorafgaand aan de Raad werd op 11 april jl. met de verklaring van de HV al een sterke boodschap afgegeven.¹⁰ De bespreking viel symbolisch samen met het ingaan van het derde jaar van de oorlog. Lidstaten vroegen aandacht voor de humanitaire ramp in Soedan en de recente aanvallen op Zamzam en Abu Shouk vluchtelingenkampen in Darfoer. Er was brede steun voor diplomatieke inspanningen van de EU om een einde te brengen aan het geweld en de beschikbare instrumenten hier voor in te zetten.

Nederland bepleitte dat de EU zich meer zou moeten inspannen om een eind aan het conflict te brengen. In lijn met motie Dobbe/Van der Burg¹¹ noemde Nederland dat indien opportuun maatregelen moeten worden overwogen om wapentoevoer en financiële stromen richting de strijdende partijen in te dammen, met als doel een eind te maken aan het geweld. Nederland en verschillende andere lidstaten zijn daarnaast voorstander van een grotere bemiddelingsrol door de Speciaal Gezant namens de EU voor de Hoornregio. De kerngroep kan haar daarin politieke ondersteuning bieden, om betrokken partijen bij elkaar te krijgen.

De Raad sprak over EU-Afrika relaties, mede ter voorbereiding van de EU Afrikaanse Unie Ministeriële bijeenkomst op 21 mei a.s. De Raad toonde zich eensgezind over het belang van goede relaties met het Afrikaanse continent en het positioneren van de EU als geloofwaardige en betrouwbare partner met het oog op de groeiende invloed van landen als Rusland. Hierbij werd door veel lidstaten het verdedigen van de multilaterale wereldorde als groot belang aangemerkt, evenals de samenwerking op gebieden als handel, migratie en veiligheid.

De HV riep op tot nauwe coördinatie van bezoeken aan het continent om relaties te versterken. Nederland onderschreef dit belang en benadrukte in dit kader het belang van de *Global Gateway* strategie, migratie en veiligheid. Nederland uitte daarnaast zorgen over de situatie in DRC.

Westelijke Balkan

Op de avond voor de Raad vond een diner plaats met de EU-ministers van Buitenlandse Zaken en van de Westelijke Balkanlanden. Eurocommissaris Kos onderstreepte dat EU-toetreding op basis van eigen verdienste is. EU-lidstaten en de Westelijke Balkanlanden spraken wederzijds steun uit voor het versterken van de samenwerking op veiligheid en defensie, voortbouwend op de reeds bestaande samenwerking. Tevens spraken EU-lidstaten zorgen uit over de situatie in Bosnië-Herzegovina en in Servië en werd aangedrongen op volledige aansluiting met het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB) en visumharmonisatie door de landen in de Westelijke Balkan.

Tijdens de Raad werd vervolgens gesproken over de Westelijke Balkan. Wederom onderstreepten veel lidstaten het belang van EU-uitbreiding. Ook uitten veel lidstaten, waaronder Luxemburg namens de Benelux, nogmaals grote zorgen over de situatie in Bosnië-Herzegovina en riepen op tot sancties jegens individuen die de constitutionele orde bedreigen, waaronder Milorad Dodik.¹² De HV benadrukte dat Bosnië-Herzegovina zich in de meest serieuze crisis sinds het eind van de

¹⁰ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/04/11/sudan-statement-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union-marking-two-years-of-war/>

¹¹ Kamerstuk 21 501-02, nr. 3008

¹² Conform de motie Piri c.s., Kamerstuk 21501-02, nr. 3117

oorlog bevindt. De HV verwees in dit kader naar de vergrote Europese militaire inzet via EUFOR Althea als teken van het belang dat de EU hecht aan stabiliteit en veiligheid van het land. De HV gaf tevens aan dat ze tijdens haar recente bezoek aan Bosnië-Herzegovina duidelijk heeft aangegeven dat de EU pogingen om de constitutionele orde te ondermijnen niet zal tolereren. Tevens werden door lidstaten, waaronder de Benelux, zorgen over de situatie in Servië geuit en werd het belang van respect voor fundamentele rechten benadrukt. Verder sprak een aantal lidstaten, waaronder de Benelux, steun uit voor de nieuwe EU Speciaal Vertegenwoordiger voor de Belgrado-Pristina Dialoog, Peter Sørensen, en bepleitten zij het (geleidelijk) opheffen van de EU-maatregelen tegen Kosovo.

Lopende zaken

Armenië-Azerbeidzjan

De Raad sprak over de situatie in Armenië en Azerbeidzjan aangezien beide landen op 13 maart jl. een tekst zijn overeengekomen die de basis vormt voor een mogelijke bilaterale vredesovereenkomst. Het voorziene bezoek van de HV aan Bakoe en Jerevan op 12-13 mei a.s. werd door veel lidstaten verwelkomd. De HV wees op de belangrijke rol voor de EUMA-missie in Armenië om de regionale stabiliteit te borgen. Eurocommissaris Kos gaf aan dat de EU investeert in de regio en benadrukte dat de Commissie EUR 270 miljoen heeft uitgetrokken voor de partnerschapsagenda met Armenië. Nederland verwelkomde de tekst van het vredesakkoord als een eerste stap naar een langdurige vrede en bepleitte verdere steun van de EU aan dit proces.

Overige punten

EU High Level Dialogue met de Palestijnse Autoriteit

Na afloop van de Raad vond de eerste *EU High Level Dialogue* met de Palestijnse Autoriteit (PA) plaats. HV Kallas stond stil bij de moeilijke huidige omstandigheden voor de Palestijnse bevolking, veroorzaakte de blokkade van humanitaire hulp, lichtte het Europese standpunt op kolonistengeweld toe, en benadrukte het belang van de terugkeer naar een staakt-het-vuren als opmaat voor een gedragen tweestatenoplossing. De HV benadrukte het belang van de hervormingsagenda van de PA, dat onderdeel is van de dialoog tussen de PA en de EU en dat voorwaardelijk is voor de Europese financiële steun, onder andere te aanzien van de aanpassing van het sociale zekerheid systeem en van curriculum van schoolboeken. Commissaris Suica kondigde formeel een nieuw Europees steunpakket van EUR 1,6 miljard aan voor de komende drie jaar. Nederland benoemde het belang van een hervormd PA en erkende de door de PA genomen belangrijke stappen, onder andere op het gebied waar het betalingen aan families van gevangenen betrof. Nederland benadrukte het belang van de implementatie hiervan en noemde dat Nederland de PA hervormingen zal blijven steunen. Tot slot onderstreepte Nederland het belang van de samenwerking tussen de EU en de PA, en in dit kader gesprekken over de hernieuwing van het EU-Palestijnse actieplan dat deze samenwerking vormgeeft.

Motie Ceder USAID

Het kabinet blijft zich inspannen voor een constructieve samenwerking en dialoog met de VS om onze standpunten over het voetlicht te brengen. Zo heeft het kabinet in lijn met motie Ceder c.s.¹³ middels de contacten van de Nederlandse ambassade in Washington, de herziening van USAID en de gevolgen daarvan besproken met de Amerikaanse autoriteiten.

Motie Timmermans C.S. over het financieringstekort van Radio Free Europe Europees dichten

Nederland heeft de door Tsjechië geïnitieerde verklaring van 18 maart jl. ondertekend over het belang van *Radio Free Europe* (RFE/RL), in lijn met motie Timmermans c.s. (Kamerstuk 21 501-20, nr. 2221) die op 19 maart door uw Kamer werd aangenomen. Het kabinet zet zich, in samenwerking met andere EU-lidstaten en gelijkgezinde landen, in voor het vinden van financiële middelen die RFE/RL en andere vrije media in staat stellen hun belangrijke werk voort te zetten. Hiermee is uitvoering gegeven aan de motie.

Motie Boswijk¹⁴ over burgerinitiatieven ten behoeve van Oekraïne

¹³ Kamerstuk 36 600 XVII, nr.73

¹⁴ Conform de motie Boswijk c.s. Kamerstuk 21 501-02, nr.3077

Conform de motie informeer ik u dat het kabinet mogelijkheden onderzoekt om burgerinitiatieven ten behoeve van Oekraïne beter te ondersteunen. Er wordt momenteel een beleidskader ontwikkeld voor de samenwerking met maatschappelijke organisaties in ontwikkelingshulp. Over dit beleidskader is uw Kamer geïnformeerd in de Kamerbrief van 11 november 2024¹⁵, en de beleidsbrief van 20 februari 2025.¹⁶ Over de verdere uitwerking van dit beleidskader, waaronder het instrumentarium ter ondersteuning van Nederlandse particuliere initiatieven, wordt u in het voorjaar verder geïnformeerd.

Toezegging m.b.t. Tent of Nations

Conform de toezegging tijdens het commissiedebat Raad Buitenlandse Zaken in februari¹⁷ informeer ik u middels dit verslag dat de situatie van Tent of Nations begin april is opgebracht bij de Israëlische minister van Buitenlandse Zaken.

Libanon – Steun aan de LAF

Ten aanzien van Libanon deel ik met uw Kamer dat het kabinet heeft besloten tot een eenmalige financiële bijdrage van EUR 6 miljoen ten behoeve van non-lethale steun voor de *Lebanese Armed Forces*. Het steunen van de LAF is in direct belang van Libanon en Israël en draagt bij aan stabiliteit in de regio. Steun aan de LAF draagt hiermee bij aan de Nederlandse inzet zoals geformuleerd in onder meer het Regeerprogramma en de Samenhangbrief.

EU-toetredingsproces Albanië: openen Cluster 3

En marge van de RBZ van 14 april jl. werd met Albanië een Intergouvernementele Conferentie (IGC) gehouden, waarbij Cluster 2 (interne markt) werd geopend. In een Benelux-interventie benadrukte België dat de interne markt het hart van de EU vormt en dat aanzienlijke en voortdurende inspanningen van Albanië nodig zullen zijn. De Benelux onderstreepte het belang van duurzame voortgang op de rechtsstaat voor het functioneren van de interne markt. Tijdens de IGC werd tevens benoemd dat de EU op het daartoe geëigende moment, namelijk bij het onder voorbehoud sluiten van de individuele hoofdstukken, overgangsbepalingen voor vrij verkeer van werknemers en diensten zal overwegen.

¹⁵ Kamerstuk 36600-XVII-13

¹⁶ Kamerstuk 36180-133

¹⁷ TZ202502-132